

Je třeba udržet rentabilitu i krok s vývojem v zemědělství

Poblíž jihomoravských Ivančic a v údolí řeky Oslavy hospodaří zemědělský podnik pod názvem Pooslaví Nová Ves, družstvo. Živočišná výroba se soustředí pouze na chov dojeného skotu. V soutěži Mléčná farma roku obsadil podnik Ioni páté místo v holštýnské kategorii. Na první pohled je vidět, že management má vše pod kontrolou a stále hledá rezervy a skulinky, co by se dalo dělat. Nebojí se ani opouštět nerentabilní činnosti.

Člověk, který mne přivítal na reportáži v Nové Vsi, mně byl nějaký povědomý, jako bych ho znal z televize. Vypadá jako bývalý ministr Jurečka, ale... „Vítám vás v Pooslaví, jmenuji se Lukáš Jurečka a pracuji tady jako ředitel,“ představil se Ing. Lukáš Jurečka, který hned prozradil, že má ještě dva bratry, kteří se také věnují zemědělství. Aha, takže vše je jasné...

Zrušili jsme chov prasat a prodejny

U příležitosti dvacátého výročí od vzniku Pooslaví se konal v areálu Den otevřených dveří, kam v neděli 16. září přišlo neuvěřitelných 800 lidí. Ředitel a zároveň místopředseda představenstva Lukáš Jurečka tak měl připravené grafy dokumentující vývoj podniku za posledních 20 let, které mohl komentovat:

„Pooslaví v současném uspořádání vzniklo v březnu roku 1999 jako nástupní organizace ZD Doubrava. V roce 2000 jsme měli 1400 dobytčích

jednotek. Zlomový byl rok 2010, kdy se počet vlastníků změnil z 270 na šest. Začala se řešit rentabilita jednotlivých činností. Během dvou let družstvo ustoupilo od chovu prasat a výkrmu býků, zrušila se družstevní jatka a prodejny. Z živočišné výroby zůstal pouze dojený skot, v té době již zastoupený z velké části holštýnským plemenem. Počty následně ještě mírně klesaly, porážela se jatečná zvířata. V roce 2014 lze sledovat obrát. Pokles (DJ) se zastavil na 600 a nakoupili jsme vysokobřeží jalovice s cílem zvýšení nádoje,“ sdělil na úvod Lukáš Jurečka.

Efektivita chovu mléčného skotu

„Když byla v roce 2016 celoroční průměrná výkupní cena mléka 6,64 Kč, přemýšleli jsme dokonce o zrušení živočišné výroby. Pokud všechny vstupy narůstají, nemůžeme si dovolit zachovat stejný počet lidí a zvířat, uvažovali jsme. Východisko jsme našli v navýšení chovaných krav při stejném počtu ošet-

řovatelů. Zlepšili jsme efektivitu výroby z 24 krav na 31 krav na jednoho člověka v rámci celého střediska živočišné výroby. To ale není konečná, musíme ukazatel ještě zefektivnit. V zahraničí je toto číslo 45 až 50 krav. Aktuálně jsme se celkovým počtem zvířat vyšplhali na 800 (DJ), což představuje asi 450 krav. Pokud jde o zaměstnance, v počátcích jsme jich měli 112, pak počet klesl na 36, dnes zaměstnáváme v přepočtu na normohodiny za rok 46 lidí. To znamená, že v době sezónních prací je to o něco více, v zimě zase méně. V živočišné výrobě to představuje 14,5 úvazku,“ komentoval a graficky podložil vývoj ředitel.

Rostlinná výroba

Pooslaví Nová Ves, družstvo obdělává 1331 ha zemědělské půdy, z toho je 152 trvalých travních porostů. Rostlinná výroba je zaměřena na klasické tržní plodiny a krmivovou základnu pro skot. Pro příští rok bude osev následující: ozimá pšenice 368 ha, kukuřice

Ing. Lukáš Jurečka, Ing. Silvie Horká a Pavel Valenta v produkční staji

ce (převážně silážní) 350 ha, vojtěška 148 ha, ozimý ječmen 115 ha, ozimé žito 30 ha, řepka olejka 90 ha, cukrovka 50 ha, luskovinoobilné směsky 26 ha. K tomu družstvo provozuje dva hektary sadů.

Další aktivity

Příjmy plynou podniku také ze služeb a provozu bioplynové stanice. Družstvo totiž vlastní stroj Terra Gator americké výroby, který zapravuje kejdu a jiná tekutá hnojiva pod povrch. Služeb stroje využívají ještě další tři podniky v regionu. V případě Pooslaví se zapravuje do půdy převážně digestát z bioplynové stanice. Ta byla uvedena do provozu v roce 2012 a má elektrický výkon 1189 kW. V BPS je využita veškerá kejda z produkční stáje, částečně z teletníku a odchovu jalovic. Dále tam putuje cíleně pěstovaná biomasa kukuřice a GPS. Kromě toho

Areál družstva Pooslaví navazuje na obec Nová Ves

Foto archiv Pooslaví

Terra Gator, který zapravuje kejdu a digestát

bioplynová stanice zpracovává vedlejší produkty – cukrovarské řízky, ředěnou melasu a výpalky. „Tyto suroviny musíme nakupovat, ale vzhledem k tomu, že naše pozemky leží v erozní oblasti, nemůžeme mít takové plochy kukuřice, jaké bychom si představovali. Část nakupujeme od jiných podniků.“ Na otázku, jestli by investoval opět do bioplynové stanice, Lukáš Jurečka odpověděl:

„Kdyby nebylo BPS, asi dnes nemáme živočišnou výrobu. Je to o provázanosti – bioplynka potřebuje kejdu jako stabilizační prvek. Teplem ohříváme technologickou vodu, máme levnější elektřinu. Bioplynová stanice jednoduše patří k podnikům s živočišnou výrobou, tam je synergie.“

Dvojnásobný nárůst dojitosti za 20 let

Číslo hovoří jasně – denní nádoj mléka na dojnici byl v roce 1999 necelých

16 litrů, v roce 2018 to bylo 30 litrů. Za dvacet let je to dvojnásobek.

Ředitel společně se zootechniky Ing. Silvií Horkou a Pavlem Valentou charakterizuje faktory vedoucí k nárůstu užitkovosti následovně: ze 40 % za tím je kvalita výživy, 30 % zlepšení genetického potenciálu a 30 % zootechnická péče, welfare, ustájení a další. Ukazatele chovu jsou dobré, loňské umístění v soutěži Mléčná farma roku tomu odpovídá. „Skončili jsme pátí a máme ještě rezervy. Cílem našeho chovu je 33 litrů na dojenou krávu. A je to cíl reálný. Sázíme na to, že zvíře by nemělo být v produkci pouze 2,2 laktace, ale delší dobu,“ zdůraznil Lukáš Jurečka.

Užitkovost za normovanou laktaci v loňském kontrolním roce byla 9191 kg při 4 % tuku a 3,39 % bílkovin. Prvotelky nadojily průměrně 8295 kg, krávy na dalších laktacích 9817 kg. Zabřezávání je 35,4 % po

Adaptace bývalého seníku na porodnu pro 45 kusů, v pozadí produkční stáj

první inseminaci, 64,9 po všech inseminacích, věk při prvním otelení 713 dní, průměrný počet laktací je 2,55 u vyřazených a 2,02 u živých krav. Mezidobí je 373 dní, servis perioda 85 dní.

Dostatek složek na sýry

Mléko krav z Nové Vsi putuje do Litvle, kde jej zpracovává italská společnost Brazzale Moravia, a. s., zabývající se výrobou zrajících sýrů italského typu pod značkou Gran Moravia.

„Naše holštýnky dávají kvalitní mléko s dostatkem složek na výrobu sýrů. Dodávka do Brazzale Moravia má svá specifika. Například nesmíme mléko chladit pod 7 °C, technologie sýrárny totiž počítá s přirozeným vysrážením tuku. Z toho vyplývá i potřeba každodenního svozu. Mlékárna také jednou ročně posílá dotazník, kde uvádíme složení krmné dávky, podíl objemných krmiv, podíly koncentrátů, naku-

povaného krmiva, nitrátové zatížení, způsob ustájení a další. Dlouhodobý průměr tuku za roky 2016 až 2018 osciluje mezi 3,7 a 3,9 %. Obsah bílkovin se pohybuje od 3,4 do 3,55 %,“ poukazuje Lukáš Jurečka na jeden z grafů.

Jak dosáhnout kvalitního mléka

V soutěži mléčná farma roku se mimo jiné hodnotí kvalita mléka. Ta je v Pooslaví skutečně dobrá – průměr PSB posledních dvou let je 94 tisíc.

Na otázku, co přispívá k dosažení dobrých ukazatelů kvality, odpověděla zootechnička Silvie Horká: „Mléko získáváme na rybinové dojárně značky Fullwood 2 x 10 doplněné programem Afifarm. Asi šestihodinové dojení se spouští dvakrát denně, ve 2:30 a ve 14:30 hod. Na směně jsou dva dojiči, k nahánění slouží elektrický přiháněč. Pro kvalitu je důležitým

Welfare v produkční staji zlepšilo nové vyhrnování kejdy

Bioplynová stanice

faktorem zavedení suché hygieny s používáním jednorázových utěrek a rukavic. Máme pravidelné školení ošetřovatelů, kterým odborníci ukazují optimální pracovní postupy. Důležité je rovněž kvalitní zaprahování, ale i péče o končetiny. Ošetření paznehtů se dělá každý týden asi u dvaceti kusů, takže každá dojnice je ošetřena dvakrát až třikrát za laktaci.“

Za výběr inseminačních dávek odpovídá zootechnik Pavel Valenta. „Vybírám býky z celého světa, např. z USA nebo Nizozemska. Hledám především zlepšovatele vemene a končetin, užítkovost je asi až na třetím místě. Sleduji také zabřezávání po těchto inseminačních dávkách. Složky jsou neméně důležité, neboť je mlékárna oceňuje. Dobrého podílu mléčných složek jsme dosáhli díky nákupu vysokobřezích kříženek s plemenem české strakaté. Pozitivně se projevil heterózní efekt, a to i v mléčných složkách,“ dodal Pavel Valenta.

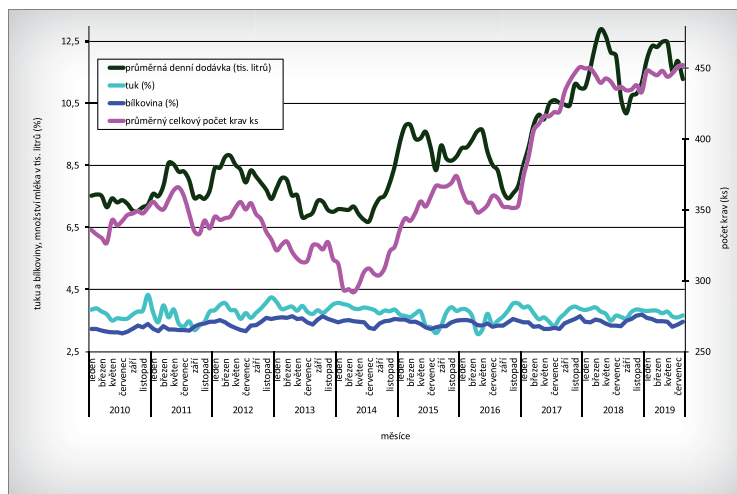
Více silážních žlabů

Poradcem chovu přes výživu je aktuálně Ing. Roman Poštulka, který zastupuje Mikrop Čebín. Produkční krmná dávka je založena na kukuřičné siláži (25 kg), senáži z vojtěšky (5 kg), travní senáži (5 kg), cukrovarských řízcih (4 kg) a řepkovém extrahovaném šrotu (4,5 kg). Dále se do KD přidává produkční směs z vlastního obilí a minerálů v dávce 5,6 kg, 1 kg melasy a 0,15 kg močoviny.

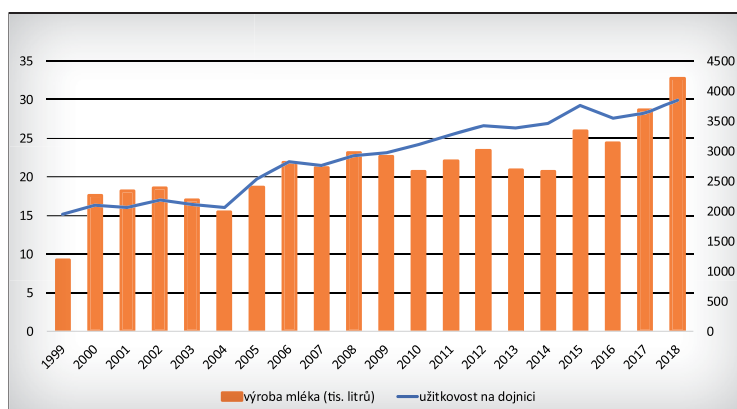
„Cukrovarské řízky a melasu krmíme poslední dva roky, snížil se tím teplotní stres a letní propady v dojivosti – krávy meziročně přidaly dva litry. Od roku 2012 nepoužíváme sóju, řepkový šrot je levnější. Máme handicap v malém počtu nebo objemu silážních žlabů, až 50 % musíme dávat do vaků. Při silážování do žlabů se suší a vlhká hmota se rozhrne horizontálně do tenkých vrstev na sebe. Pokud ale dávkujete do vaku třeba píci ze stínu lesa a pak ze slunné stráně, máte pak při odběru velké rozdíly v sušině. Kolísání sušiny je problém,“ komentují společně zootechnici s Lukášem Jurečkou.

Separát nahradil slámu

Hlavní produkční stáj má kapacitu 330 boxových loží. V roce 2013 byla stelivová sláma nahrazena separá-

Graf 1 - Parametry prodaného mléka v letech 2010-2019

Graf 2 - Denní nádoj mléka na dojnici (užitkovost) a roční dodávka mléka do mlékárny (tis. litrů)

Trysky instalované nad zvířaty ochlazují prostředí

tem. Žádný problém v nárůstu PSB se podle zootechniků neprojevil. Od letošního jara se stájové chodby vyhrnují pomocí lopat. Oproti dřívějšímu vyhrnování kejdou manipulátorem se zlepšil zdravotní stav končetin.

„Na porodně, která vznikla adaptací bývalého seníku, ale steleme slámou. Tele do pár hodin putuje do venkovních individuálních boxů, kde zůstává do dvou měsíců věku. Do stáří šesti měsíců jsou telata ve skupinách v teletníku na středisku Nová Ves. Pak se jalovičky převážejí na středisko Na Černých v Oslavanech. Jako vysokobřezí jalovice se vrací 4 až 3 týdny před otelením do Nové Vsi. Býčky prodáváme ve 3 až 4 týdnech, jejich výkrm tady není rentabilní,“ popisuje ředitel management odchovu.

Je třeba hledat skulinky...

Z prázdné stáje, která kdysi sloužila jako ovčín, brzy vznikne stáj produkční pro 130 dojených krav na dvou mléčných automatech. „Projeli jsme řadu tuzemských i zahraničních chovů s roboty, chceme, aby automat splňoval fyziologické požadavky dojnic, a jde také o servisní politiku. Do budoucna bychom měli přejít na automatické dojení i v hlavní stáji,“ ukazuje ředitel první návrh rekonstrukce stáje. „Krmný stůl se zruší a přesune se na boky stáje. Zvažovali jsme i 32místnou automatickou kruhovou dojírnu, ale vzhledem k nutnému počtu pracovních sil a dalším okolnostem dnes již víme, že to není cesta. Zatímco na dojírnu dojdete obvykle dvakrát denně, do robotů se každá kráva dostane průměrně 2,5x, což představuje nějaký ten litr mléka navíc.

U kvalitních plemen uvažujeme o sexovaném spermatu. Na zvířata, která nejsou geneticky úplně perspektivní, chceme dávat sperma masných plemen. Masné křížence lze vykrmovat efektivněji. Již to mám spočítané. Vycházel jsem z cen nákladů na kilogram v loňském roce a prodejní ceny 42 Kč v živém. Vyšlo mi, že předpokladem rentabilního výkrmu jsou již odepsané stáje. Při investici do rekonstrukce ustájení to bohužel nevychází,“ představil Lukáš Jurečka úvahu, jednu z variant, kterou ale zřejmě nezrealizuje.

Lukáš Prýmas